

A. Levchenko // International Journal of Economics and Society. – 2015. – №. 1. – С.152-155.

5. Вебсайт Державної служби статистики (Держстату) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Гернего Ю.О.,
к. е. н.,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна

Дибя О.М.,
к. е. н., доцент,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна

СОЦІАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРІОРИТЕТІВ ЗБАЛАНСОВАНОГО ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У дослідженні звернуто увагу на сутнісні характеристики соціальних інвестицій. Обґрунтовано соціальний ефект та його роль у сучасному суспільстві. Соціальні інвестиції досліджені в контексті стимулювання людського розвитку. Проаналізовано співвідношення понять сфери соціальних інвестицій. Оцінено специфіку соціальних інвестицій у контексті посилення тенденцій збалансованого людського розвитку.

Ключові слова: людський розвиток, збалансування, соціальні інвестиції, інвестування, соціальна відповідальність

Summary. The attention is paid to the essential characteristics of social investment. The social effect and its role in modern society are researched. Social investment is explored in the context of human development stimulating. The connection between the concepts of the social investments area is analyzed. The peculiarities of social investments in the context of sustainable human development tendencies intensification is estimated.

Key words: human development, balancing, social investment, investing, social responsibility.

Постановка проблеми. В умовах глобальної нестабільності світогосподарських процесів нагальними стають проблеми невизначеності та конфліктів, що кардинально змінюють природу та спектр регуляторних функцій сучасної держави. Досвід розвинених країн світу показує, що наразі держава виявляється нездатною забезпечити життєдіяльність власних громадян лише за посередництвом традиційних регуляторів впливу. Адже, водночас із суто економічними завданнями, нагальним є розв'язання проблем розбудови інфраструктури, підтримки соціальної захищеності населення, перехід процесів соціально-економічного

розвитку на якісно-новий рівень, збалансування процесів людського розвитку. Відповідно, в умовах посилення глобалізаційних тенденцій, поряд із трансформацією ролі держави актуалізуються питання соціальної орієнтованості бізнесу, зростає роль благодійних фондів та грантових організацій.

Відбувається сутнісна трансформація інвестиційних процесів щодо підтримки цілей збалансованого людського розвитку. Адже інвестиційна сфера виявляється здатною не лише встановити баланс взаємозв'язків у контексті поєднання соціальної справедливості із економічною вигодою, але й сформуванню якісно нової парадигми соціально відповідального суспільства. Тому в контексті інтеграції економіки України до глобалізованого суспільства існує потреба обґрунтувати соціальні інвестиції як форми реалізації пріоритетів збалансованого людського розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв'язку з актуалізацією прикладного аспекту соціальних інвестицій, дослідження цього питання посіло чільне місце у працях не лише зарубіжних, а й вітчизняних фахівців. Зокрема, проблематикою соціальних інвестицій та їх місця в сучасному суспільстві займалися І. Бланк, Т. Майорова, О. Майстренко, Н. Сириченко та інші [1; 5; 6; 8]. Проте, незважаючи на значний теоретичний доробок вітчизняних учених, усе ще недостатньо розвиненими залишаються окремі сутнісні характеристики соціальних інвестицій, які дозволяють обґрунтувати значення соціальних інвестицій у контексті збалансованого людського розвитку.

Формулювання цілей. Метою нашого дослідження є обґрунтування змісту та природи соціального ефекту від залучення інвестицій, значення соціального ефекту в контексті збалансованого людського розвитку; розмежування відмінностей та зв'язків соціальних інвестицій з іншими поняттями (зокрема, соціальна відповідальність, благодійність, філантропія). Це забезпечить основу для розуміння потенціалу, який на практиці створюють соціальні інвестиції для досягнення цілей збалансованого людського розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі розвитку суспільства цілеспрямоване вкладання ресурсів у соціальну сферу для подальшого здобуття позитивного суспільного ефекту в перспективі отримало назву соціального інвестування, результатами якого є посилення соціальної орієнтації як соціально-економічної системи загалом, так і її окремих аспектів. Зокрема, соціальні ефекти реалізуються в контексті стимулювання економічного зростання, нагромадження людського капіталу, розвитку ринку праці, регулювання рівня та якості життя населення, забезпечення державних соціальних гарантій та базових соціальних послуг, підтримання параметрів соціальної стабільності та екологічної безпеки в суспільстві [5].

Категорію інвестицій науковці досліджували й досліджують найрізноманітнішим чином. Інвестиції – це вкладання будь-якого ресурсу в об’єкт інвестування для отримання результату. У праці «Основи інвестиційного менеджменту» І. Бланк запропонував трактувати інвестицій як вкладення капіталу в усіх його формах у різні об’єкти господарської діяльності для отримання прибутку, а також досягнення іншого економічного або позаекономічного ефекту, реалізація якого базується на ринкових принципах і пов’язане з факторами часу, ризику та ліквідності [1]. Поряд із економічним ефектом інвестицій відмічається їх соціальний ефект, що виправдовує виокремлення соціальних інвестицій з-поміж інших видів інвестицій.

Також у Законі України «Про інвестиційну діяльність» визначено, що інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [2]. У соціальному ефекті, який виокремлюємо в межах класифікації інвестицій з-поміж безприбуткових інвестицій, вбачаємо поліпшення соціальної сфери з метою подальшого розвитку суспільства. Це характеризує міру задоволення населення якістю життя (рис. 1).

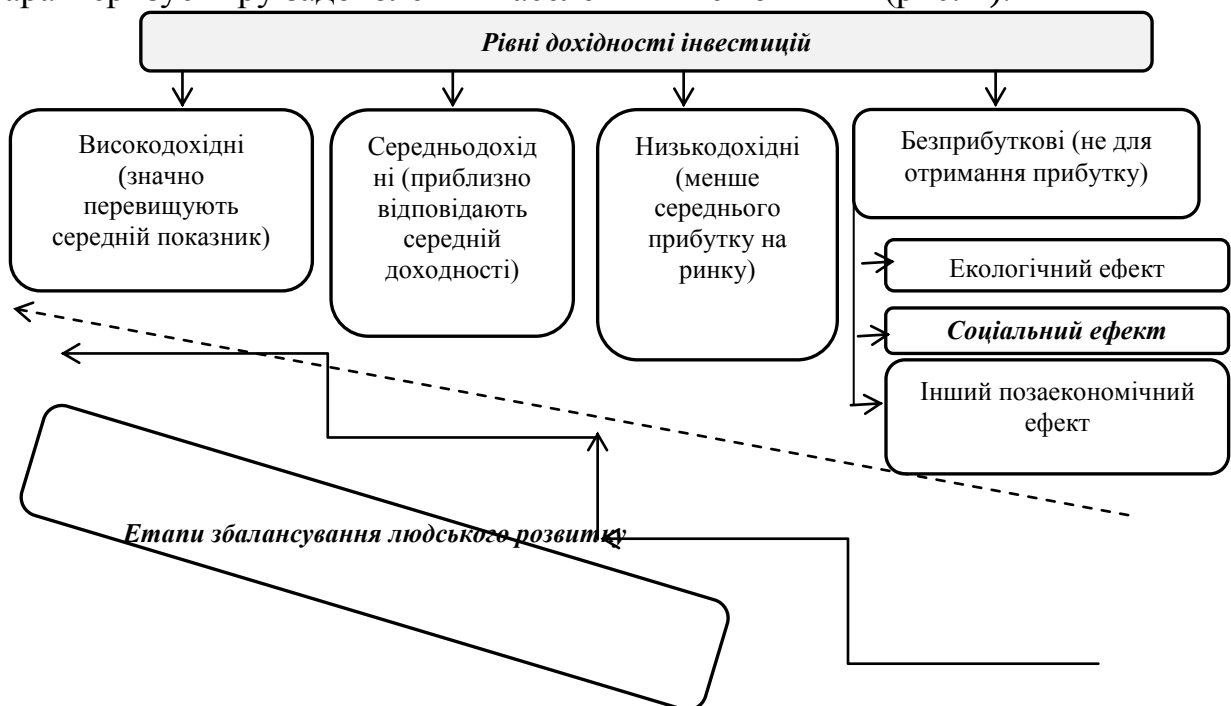

Рис. 1. Ефекти від залучення інвестицій у забезпечення збалансованого людського розвитку

* Джерело: узагальнено автором за [7]

Традиційно природним є бажання інвестора отримати прибуток. Проте соціальна сфера не є прибутковою. У короткостроковій перспективі для соціального інвестора найважливішим є досягнення соціальних цілей.

В історичному аспекті підвищена увага інвесторів до того, на які цілі спрямовуються їхні кошти, які були раніше розміщені в банках та

інвестиційних компаніях, пов'язана із численними соціальними та екологічними рухами, які набули поширення у 60-х роках XX ст., починаючи від виступів за громадянські свободи і рівноправ'я жінок до антивоєнних й екологічних маніфестацій [6].

Відповідно до класифікації Ф. Котлера соціально-відповідальну діяльність організації можна обмежити шістьма основними ініціативами, з-поміж яких водночас з благодійністю та філантропією мають місце соціальні інвестиції, що сприяють росту добробуту суспільства та збереженню навколишнього середовища [3].

Отже, соціальні інвестиції є однією з форм прояву соціальної відповідальності в контексті стимулювання людського розвитку (рис. 2).

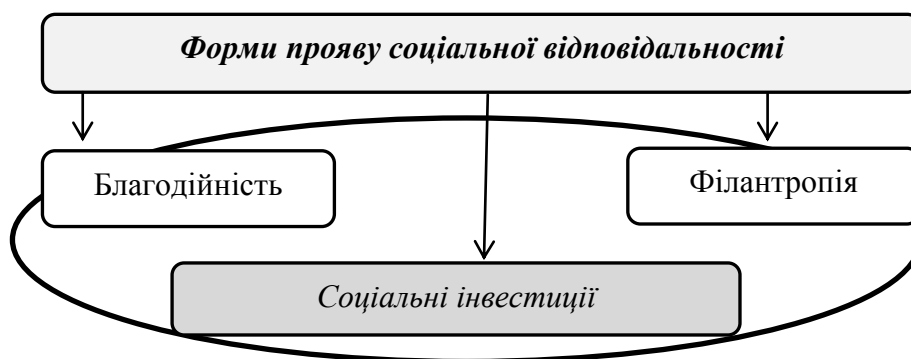

Рис. 2. Соціальні інвестиції в контексті стимулювання людського розвитку (за Ф. Котлером)

* Джерело: узагальнено автором

Філантропія увійшла в моду серед людей, які були багаті та успішні у сфері корпоративного управління. Наприклад, Джон Рокфеллер виділяв кошти на створення Чиказького університету. Дж. Рокфеллер зауважив, що наявне уявлення про те, що бізнес націлений на використання усіх своїх ресурсів з метою максимізації прибутку, переродилось у переконання, що власність здатна створювати соціальні зобов'язання [11]. Серед компаній престижною стала інноваційність, суспільна благодійність і особливо – акцентування уваги на тому, що компанії створені для служіння суспільству [10].

Благодійність заснована як на волонтерській, так і професійній діяльності благодійників, благодійних організацій та благодійних фондів, яка орієнтована на допомогу та покращення суспільства, окремих його верств чи осіб.

Соціальні інвестиції не виключають філантропію і благодійність, хоч і не обмежуються виключно цими аспектами. Крім того, здебільшого є регулярними, стратегічними та плануються в бюджеті організацій заздалегідь. Вони спрямовані на розширення як економічних, так і соціальних можливостей. Наприклад, у заяві «Friends Provident» (станом на 2017 р. підрозділ компанії Aviva – Британська компанія для

страхування життя) відмічалось: «Ми будемо використовувати наш вплив інвестора, щоб заохочувати компанії до кращого вирішення екологічних та етичних питань» [8].

Аналіз вітчизняних та закордонних джерел у сфері соціального інвестування дозволяє виявити диференційовані підходи та значні розбіжності у трактуваннях соціальних інвестицій. Наприклад, у зарубіжній практиці поряд із соціальними інвестиціями (social investments) уживають терміни «соціально-відповідальні інвестиції» (socially responsible investments) та «етичні інвестиції» (ethical investments).

Соціально відповідальне інвестування – це інвестиційні рішення, які здійснюються з боку інвестора з урахуванням соціальних, моральних й екологічних наслідків інвестування. Соціально відповідальне інвестування, на відміну від соціальних інвестицій, у першу чергу покликане максимізувати фінансовий результат та соціальний ефект від інвестування. Тобто за такого інвестування інвестор є відповідальним за наслідки інвестицій для суспільства, навколишнього середовища, а також за свої особисті погляди та переконання. Проте на практиці найчастіше важко визначити першочерговість та пріоритетність соціального або економічного ефекту. Тому результати соціального та соціально-відповідального інвестування в багатьох випадках поєднуються, оскільки соціально-відповідальні інвестиції також мають соціальну природу.

Проте в зарубіжних джерелах відзначається, що соціально відповідальне інвестування не є також неподільним терміном. Первинним до нього є етичне інвестування, яке окреслюється як інвестиційна філософія, що керується моральними цінностями, етичними кодексами чи релігійними переконаннями. Інвестиційні рішення включають неекономічні критерії [12].

На початковій стадії процес соціально відповідального інвестування був дуже схожий на етичне інвестування в тому, що він дозволяв рівень компромісу між корпоративною соціальною та фінансовою результативністю при прийнятті інвестиційних рішень. Проте сучасний процес соціально відповідального інвестування спрямований на досягнення соціальних та екологічних цілей одночасно з фінансовими цілями, зважаючи на критерії вартості з позиції ризику та доходності [9; 12]. У вітчизняних джерелах натрапляємо на корпоративні соціальні інвестиції (соціальні інвестиції в контексті корпоративної соціальної відповідальності) та інвестиції в людський капітал [4].

Схематично співвідношення між наведеними вище термінами зображено на рис. 3.

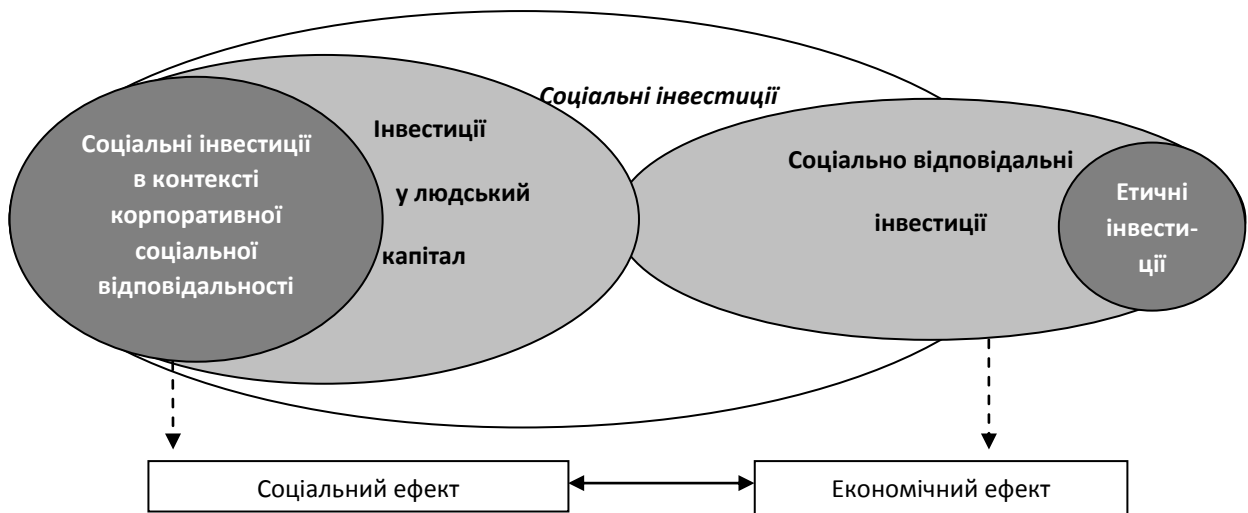

Рис. 3. Співвідношення понять сфери соціальних інвестицій*

* Джерело: узагальнено автором

Висновки. У результаті, узагальнюючи наведені вище твердження, можемо зазначити, що соціальні інвестиції – вкладення коштів або інших нематеріальних активів з метою реалізації соціальних цілей, які здатні створити економічний ефект у довгостроковій перспективі. Формується накопичувальний ефект від досягнення соціальних та в результаті також економічних цілей. Таким чином, соціальні інвестиції відіграють ключову роль у контексті збалансування людського розвитку сучасності, що відбувається за рахунок їх здатності компенсувати відсутність короткострокового економічного ефекту його примноженням у довгостроковій перспективі за рахунок виникнення накопичувального ефекту від соціальних інвестицій.

Список використаних джерел

1. Бланк І.А. Основи інвестиційного менеджменту. /І.А. Бланк. – К.: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2001. – 536 с.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» №1560-ХІІ від 18.09.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
3. Котлер Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер, Н. - Ж. Лі. К.: Изд-во А. Капусты. – 2005. – 302 с.
4. Лібанова Е. М. Людський розвиток в Україні: можливості та напрями соціальних інвестицій (колективна науково-аналітична монографія) / За ред. Е.М. Лібанової – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, Держкомстат України, 2006. – 356 с.
5. Майорова Т. В. Проектне фінансування: підручник / Т. В. Майорова, О. О. Ляхова та ін.; за заг. та наук. ред. проф., д.е.н. Т. В. Майорової. — 2-ге вид., перероб. і доп. — Київ : КНЕУ, 2017. — 434 с.

6. Майстренко О. В. Соціально відповідальне інвестування: західний досвід / О.В. Майстренко // Ефективна економіка. – 2015. – № 10.
7. Сириченко Н. С. Економічна сутність і класифікація інвестицій в умовах глобальних трансформацій / Н. С. Сириченко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. – 2015. – Вип. 2(4). – Частина 1. – С. 263-269.
8. Aviva. Friends Life. Official website. – Electronic resource. – The way of access: <https://www.aviva.co.uk/friends-life/>
9. Fulton M. Sustainable Investing: Establishing Long-Term Value and Performance. – Climate Change Investment Research, DBCCA, 2012. – 72 p.
10. Gray R. The Social Accounting Project and Accounting Organizations and Society: Privileging Engagement, Imaginings, New Accountings and Pragmatism over Critique. – Accounting, Organizations and Society, 2002. – 690 p.
11. Krooss H. E. Executive Opinion: What Business Leaders Said and Thought on Economic Issues. - Doubleday: Edition Unstated edition, 1960. – 53 p.
12. Steiner A. Demystifying Responsible Investment Performance: A review of key academic and broker research on ESG factors. A joint report by The Asset Management Working Group of the United Nations Environment Programme Finance Initiative and Mercer. Mercer, 2007. – 82 p.

Гороховська К.В.,
аспірант,
Чернівецький національний
університет ім. Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна

РОЗВИТОК ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УКРАЇНІ

Анотація. У статті розкрито значення транскордонного співробітництва в Україні. Обґрунтовано і виділено основні стратегічні партнери з метою поглиблення зовнішньоекономічних зав'язків. Окреслено основні проблеми розвитку транскордонного співробітництва. Висвітлено проблему розвитку інфраструктури в Україні. Запропоновано шляхи фінансування інфраструктурних об'єктів за допомогою проектів державно-приватного партнерства.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, транскордонне співробітництво, транспортна інфраструктура, держава, приватний бізнес.

Summary. The article reveals the importance of cross-border cooperation in Ukraine. The main strategic partners were grounded and highlighted with the purpose of deepening foreign economic relations. The main problems of cross-border cooperation development are outlined. The problem of infrastructure development in Ukraine is highlighted. The ways of financing infrastructure objects are offered through the projects of public-private partnership.

Key words: public-private partnership, cross-border cooperation, transport infrastructure, state, business.